

Videnskaberne Selskab

Forskningspolitisk udvalgs arbejdsgruppe vedr. universitetsloven¹

03-10-2009

Notat om gennemsigtighed og troværdighed i statens styring af universiteterne

Notatets hovedpunkter

- Selvejet præciseres gennem en lovregulering af statens bidrag til finansiering af universiteterne.
- Regulering af og kontrol med universiteterne baseres på en kombination af løbende sammenligninger og konkurrence kombineret med evalueringer, hvis udgangspunkt er de enkelte forsknings- og uddannelsesinstitutioners præstationer i de forudgående perioder.
- Den overordnede ledelse styrkes gennem præcise krav til sammensætning af bestyrelser med eksternt flertal.
- Den faglige legitimitet styrkes i akademiske anliggender.
- Den individuelle forskningsfrihed styrkes.
- Den incitamentbaserede finansiering skal rumme tilskyndelser, der er langsigtede og understøtter pluralismen inden for forskning og uddannelse.

Indledning

Den nuværende styring og regulering af universiteterne er meget kompliceret. Der er flere årsager hertil. For det første lægger universitetsloven op til anvendelse af en række forskellige styrings- og reguleringsinstrumenter. Der er forudgående godkendelser og efterfølgende kontroller. Der er kontraktstyring og akkrediteringer. Samtidig er der en ganske indgående regulering af universiteternes interne forhold. For det andet er en del af reguleringen, som følger af universitetsloven, ikke særlig præcis. Det gælder i særdeleshed bestemmelsen om, at universiteterne har status som selvejende institutioner i den offentlige forvaltning. Hverken lovens bestemmelser eller bemærkningerne til lovforslaget, der ligger til grund for lovens nuværende udformning, giver en præcis bestemmelse af, hvorved en institution, der nyder denne status, adskiller sig fra en traditionel statsinstitution. For det tredje er universiteternes finansiering ikke reguleret ved universitetsloven eller anden lovgivning. Den sker i stedet via den årlige finanslov og de aftaler og forlig, der ligger bag vedtagelsen af den. Der foreligger således ikke en samlet og tilgængelig fremstilling af de regler, der gælder på finansierings-

¹ Professor Peter Harder (formand), Institut for Engelsk, Germansk og Romansk, Københavns Universitet, professor Jørgen Grønnegård Christensen, Institut for Statskundskab, Aarhus Universitet, professor Mogens Flensted-Jensen, Life, Københavns Universitet, professor Frans Gregersen, Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab, Københavns Universitet, professor Niels Kærgaard, Fødevareøkonomisk Institut, Københavns Universitet og professor Peter Birch Sørensen, Økonomisk Institut, Københavns Universitet.

området. For det fjerde er de regler, der sætter rammerne for forskningsrådgivningen og den statslige fondsstøtte til forskningen, indeholdt i en særskilt lovgivning.

Udgangspunktet for en revision af universitetsloven er statens legitime adkomst til at regulere universiteternes forhold og til at stille krav til universiteterne om at sikre den bedst mulige anvendelse af bevillinger og tilskud til universiteternes forskning og forskningsbaserede aktiviteter, der primært er uddannelse, men som også omfatter vidensdeling og myndighedsopgaver. Samtidig er udgangspunktet, at det er muligt at forenkle statens regulering væsentligt, uden at det forskertser reguleringens formål. En sådan forenkling vil for det første bidrage til at reducere den administrative belastning. Det gælder både på universiteterne og i Videnskabsministeriet.

For det andet vil en forenkling kunne bidrage væsentligt til at sikre gennemsigtheden og troværdigheden af reguleringen i forhold til de videnskabelige medarbejdere på universiteterne. Gennemsigtheden er væsentlig, fordi den bestemmer de enkelte videnskabelige medarbejders mulighed for at overskue de vilkår, som de hver for sig arbejder under. Troværdigheden er væsentlig, fordi forskning og videregående uddannelse på højeste niveau forudsætter en langsigtet og målrettet indsats. Derfor er det væsentligt for ledelse og videnskabelige medarbejdere på universiteterne, at der er etableret en reguleringsmodel med præcise og stabile rammer. En sådan reguleringsmodel vil samtidig modvirke tilbøjeligheden til at springe efter lette penge, som kendetegner et system baseret på mere spredte og kortsigtede satsninger.

Den overordnede model, som er beskrevet i hovedtræk nedenfor, bygger på følgende hovedelementer:

- Selvejet præciseres gennem en lovregulering af statens bidrag til finansiering af universiteterne.
- Regulering af og kontrol med universiteterne baseres på en kombination af løbende sammenligninger og konkurrence kombineret med evalueringer, hvis udgangspunkt er de enkelte forsknings- og uddannelsesinstitutioners præstationer i de forudgående perioder.
- Den overordnede ledelse styrkes gennem præcise krav til sammensætning af bestyrelser med eksternt flertal.
- Den faglige legitimitet styrkes i akademiske anliggender.
- Den individuelle forskningsfrihed styrkes.

Modellens enkelte elementer bliver uddybet nedenfor. Hvert afsnit opsummerer i punktform de enkelte forslag til ændring og præcisering af universitetsloven, der følger af notatet.

Præcisering af selvejet

Universiteter har under den nuværende universitetslov status som selvejende institutioner i den offentlige forvaltning. Det indebærer, at universiteternes øverste ledelse består af en bestyrelse med eksternt flertal, som udpeger den øverste administrative ledelse. Samtidig indebærer det, at statens bidrag til finansiering af universiteterne ikke, som det var tilfældet før 2004, består i statslige bevillingstildelinger, men derimod i tilskud til universitetets undervisnings-, forsknings- og formidlingsvirksomhed og andre opgaver, som er henlagt til universitetet (§19.stk1). Det første kommer i form af taxametertilskud, de andre i form af basistilskud og tilskud, som institutter, centre, forskergrupper og

enkeltforskere opnår i konkurrence med andre. Det særlige ved universiteternes form for selveje er i øvrigt, at de som udgangspunkt ikke ejer deres bygninger, men bor til leje hos en styrelse i Videnskabsministeriet, Universitets- og Byggestyrelsen.

Forslaget er på to væsentlige punkter at styrke og præcisere selvejet. Deri ligger en grundlæggende accept af universiteterne som bestyrelsesledede og tilskudsfinansierede institutioner. Der ligger heri en klar anerkendelse af den politiske vilje til at prioritere forskningen højere i bevillingsmæssig henseende. Derimod er der endnu ikke en klar forståelse af, at universiteternes autonomi er afgørende for at opnå de i et internationalt perspektiv bedst mulige resultater.

Det ene forslag er at udvide universitetsloven til ud over universiteternes overordnede ledelse og organisation også at omfatte statens bidrag til deres finansiering. Det ville indebære, at universitetsloven blev udvidet til at regulere de mekanismer, som udmønter og fordeler STÅ-bevillingerne til de videregående uddannelser (uddannelses-taxametrene), og som på tilsvarende vis udmønter og fordeler basisbevillinger til forskningen og de øvrige aktiviteter. Forslaget indebærer på uddannelsessiden, at loven skal definere, hvilke taxametre der er samt fastlægge deres størrelse og de mekanismer, der regulerer dem over tid. På forskningssiden indebærer forslaget, at loven skal definere, hvilke typer af basisbevillinger der skal være, mekanismerne for fordeling af basisbevillinger, herunder ikke mindst forholdet mellem generelle eller faste basisbevillinger og basisbevillinger, der skal tildeles på grundlag af i loven definerede konkurrenceparametre; det gælder specielt for basisbevillinger, der fremover formentlig fordeles efter såkaldte bibliometriske indikatorer.

Forslaget om at lovfæste de grundlæggende regler for universiteternes finansiering i universitetsloven svarer til den måde, hvorpå lovgivningen regulerer andre selvejende institutioner, hvor lovgivningsmagten har haft et ønske om at sikre institutionernes selvstændighed og uafhængighed samtidig med, at deres virksomhed i høj grad er offentligt finansieret og derfor underlagt en række ansvarligheds- og kontrolkrav. Det gælder således lovgivningen om friskoler og private grundskoler, der hviler på en stærk dansk tradition, der går tilbage til det 19. århundrede. Den nuværende lov (LBK 962/ 26.9. 2008 (jf. <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=121033>)) giver således ganske præcise regler for tilskud til først og fremmest driftsudgifter og bygninger, ligesom reglerne sondrer mellem skoler af forskellig størrelse og elever i forskellige klassetrin. Denne ordning, som har været gældende i en meget lang årrække, er nok teknisk indviklet, men den sikrer et præcist og forudsigeligt grundlag for finansieringen. Samtidig rummer den en række økonomiske tilskyndelser til skolernes ledelse og medarbejdere. Trods ordningens lange historie er der således tale om en regulering, som ud fra en styringssynsvinkel er meget tidssvarende. En fordel ved en sådan fremadrettet og stabil lovregulering af universiteternes finansiering er endelig, at den kan indrettes, så den både tilgodeser store forskningsmiljøer med en krævende infrastruktur og mindre miljøer, hvis indsats hviler på få videnskabelige medarbejders ofte individuelle indsats.

Opmærksomheden henledes i denne sammenhæng på den rapport, som en tværministeriel arbejdsgruppe under Finansministeriet netop har afgivet. Rapporten foreslår, at der gennemføres en tværgående lov, der regulerer selvejet på universitetsområdet.²

² Selvejende institutioner – styring, regulering og effektivitet. Finansministeriet, april 2009. <http://www.fm.dk/Publikationer/2009/1742-Selvejende%20institutioner/Download.aspx>

Da en sådan lovregulering af finansieringen vil bygge på klare aktivitets- og kvalitetsmæssige forudsætninger er det andet forslag, at man opgiver universitetslovens nuværende krav om indgåelse af udviklingskontrakter med videnskabsministeren. Kontraktstyringen er kun i ringe grad i overensstemmelse med selvejeprikkippet, som bærer loven. Dertil kommer, at kontrakterne er administrativt tyngende på alle ledelsesniveauer. Endelig lader det sig ikke sandsynliggøre, at kontrakterne på nogen måder bidrager til målopfyldelse og effektivitet i uddannelse og forskning.

Forslaget er derfor:

- Selvejet præciseres i universitetsloven, idet de nærmere regler for statens udmøntning af tilskud til universiteternes virksomhed fastsættes her.
- Lovens bestemmelser om udviklingskontrakter mellem videnskabsministeren og de enkelte universiteter ophæves.

Løbende benchmarking og evalueringer

Forslaget om at opgive kontraktstyringen nødvendiggør en styrkelse af universiteternes rapportering og kvalitetssikring. Det kan hensigtsmæssigt ske på to måder.

Der er således et behov for, at universiteterne efter ensartede principper på deres hjemmesider offentliggør opdaterede nøgletal for uddannelse (optag, STÅ'er, bachelor- og kandidatproduktion), forskning (fagfællebedømte videnskabelige publikationer på såvel dansk som engelsk og andre hovedsprog, antal gennemførte ph.d.-forløb), vidensdeling (samarbejde med det omgivende samfund, innovation, deltagelse i offentlig debat), andre opgaver (myndighedsrådgivning), økonomi og personale på såvel kerneaktiviteter som ledelse og administration. Sådanne standardiserede opgørelser er efterhånden relativt enkle og pålidelige. Det gælder specielt for kerneaktiviteterne. Der er således en brugbar uddannelsesstatistik, ligesom PURE-registreringerne efterhånden tillader en pålidelig opgørelse af den videnskabelige publikationsvirksomhed. Disse nøgletal kan danne grundlag for tværgående sammenligninger i benchmarking form, men det er vigtigt at understrege, at sådanne sammenligninger kun giver mening inden for de enkelte discipliner og forskningsområder. Det hænger sammen med, at publikationsformer og -mønstre er stærkt fagafhængige. Derimod er grundlaget for systematisk benchmarking på andre aktivitetsområder endnu ikke tilstrækkeligt udviklet.

En nøgletalsbaseret benchmarking tilgodeser givetvis ikke alle behov for opfølgende evalueringer og kritiske vurderinger af udviklingsbehov og -potentialer. Derfor er det hensigtsmæssigt i en ny universitetslov at institutionalisere en evalueringsordning, der sikrer, at større uddannelses- og forskningsområder med mellemrum gøres til genstand for en mere grundlæggende kritisk evaluering. Der er her relevante erfaringer fra udladet, f.eks. Storbritannien, hvor forskergrupper, der har modtaget store bevillinger, efterfølgende står til regnskab for deres virksomhed gennem en international fagfælle vurdering (såkaldte research assessments).

Forslaget er derfor,

- at der indføres et fælles nøgletalssystem for løbende benchmarking kombineret med regelmæssige dyberegående forskningsevalueringer.

Universiteternes overordnede ledelse

Universitetslovens regler om bestyrelserne som universiteternes øverste ledelse passer som nævnt fint til et universitetssystem, hvis institutioner har en form for institutionelt selveje. En svaghed i modellen er dog, at bestyrelserne i praksis er selvsupplerende, samt at der ikke er nogen sikkerhed for, at bestyrelserne rummer medlemmer med relevant forskningsmæssig og uddannelsesmæssig indsigt. Det fremhæves i Bruegel-rapporten som et klart krav til en velfungerende ledelse.³

Det er forholdsvis enkelt at imødekomme dette krav ved i universitetsloven at indføje en bestemmelse om, at et eller to medlemmer skal have erfaringer som undervisere og forskere på et ikke dansk universitet. Man kan yderligere imødegå en negativ selvsupplerings-effekt ved at lade disse medlemmer udpege eller indstille af Det frie Forskningsråd.

Forslaget er derfor,

- at universitetsloven stiller krav om, at Det frie Forskningsråd udpeger en eller to udenlandske forskere som medlemmer af de enkelte universitetsbestyrelser.

Styrkelse af den faglige legitimitet

Den nuværende universitetslov betoner meget stærkt det interne og enstrengede ledelseshierarki. Det kan på nogle punkter være en styrke, men effektiviteten af det stærke hierarki er ikke givet, da ledelsen kan være et offer for en meget høj grad af informationsasymmetri. Det kan for det første føre til beslutninger og dispositioner, som hviler på et svagt grundlag, for det andet reducerer det ledelsens legitimitet. Den sidste er ikke desto mindre i et længere tidsperspektiv temmelig afgørende for effektiviteten.

Der er derfor behov for at ændre loven, så man sikrer såvel effektivitet som faglig legitimitet. Der gælder specielt i beslutninger af vidtrækkende karakter og strategisk betydning for de enkelte fagområder. Samtidig er der, i lighed med hvad der gælder i de fleste andre organisationer, et behov for at etablere procedurer, der beskytter mod dårlig ledelse.

Det/de akademiske råds opgave er bl.a. (§15 stk. 3) at udtale sig om alle akademiske forhold af væsentlig betydning for universitetets virksomhed. For at dette skal bidrage til ledelsens faglige legitimitet er det væsentligt at gøre Akademisk Råd uafhængig af rektor/dekan i den forstand, at rådet vælger sin egen formand og næstformand, som ligesom for studienævns vedkommende skal godkendes af rektor/dekan. Med rektor/dekan som formand vil der altid kunne opstå tvivl om, hvorvidt rådets rådgivning om akademiske forhold af væsentlig betydning for universitetets virksomhed er besluttet i et frit akademisk forum. Rektor/dekan bør naturligvis være tilforordnet.

Blandt sådanne strategiske kernebeslutninger er først og fremmest opslag af professorater. Det foreslås derfor, at universitetsloven fastslår, at dekanen foretager opslag af professorater efter forudgående høring af Akademisk Råd. En sådan bestemmelse vil dels sikre integriteten af disse beslutninger, dels sikre en bredere inddragelse af de faglige miljøer i sager vedr. den overordnede prioritering inden for fagområderne. En sådan procedure er ikke sikret i dag.

³ Philippe Aghion, Mathias Dewatripont, Carolione Hoxby, Andreu Mas-Colell & andré Sapir: Higher Aspirations: an agenda for reforming European Universities. Bruegel Blueprint 5, 2008.
http://www.bruegel.org/Public/Publication_detail.php?ID=1538&publicationID=8152

Forslaget er derfor:

- at Akademisk Råd vælger formand og næstformand blandt sine medlemmer.
- at opslag af alle professorater sker efter forhandling i Akademisk Råd.

Sikring af den individuelle forskningsfrihed

De regler om forskningsfriheden, der er fastlagt i universitetslovens §2 stk. 2, hertil kommer § 16a, stk. 7 og § 17, stk. 2, og som er videreført fra 1993-styrelsesloven, har været og er fortsat en alvorlig anstødssten, idet de formelt ikke sikrer den enkelte videnskabelige medarbejders forskningsfrihed. Det er væsentligt at ændre disse bestemmelser. Vi foreslår, at §2 stk. 2 udformes: "Universitetet har forskningsfrihed og skal værne om de enkelte videnskabelige medarbejders forsknings- og yringsfrihed samt om videnskabsetik". Herved bliver de to sidste sætninger i hhv. §16 stk. 7 og §17 stk. 2 overflødige, idet universiteterne i deres vedtægter må præcisere instruktionsbeføjelsens grænser i lyset af §2 stk. 2.

I den sammenhæng har der været fremført især to forslag. Det ene er efter norsk forbillede at lovfæste den individuelle forskningsfrihed. Der henvises til bilag 1. Det andet er at tildele en del af universiteternes forskningsrelaterede basisbevillinger til de enkelte fastansatte videnskabelige medarbejdere. En sådan mekanisme ville understrege forskningens forankring i individuel autonomi, ligesom den ville sikre koblingen mellem undervisning og forskning. Endelig kan mekanismen være et væsentligt værn for små miljøer med en stærk tradition for enkeltpersonsforskning eller forskning i mindre grupper.

Forslaget er derfor:

- at fjerne universitetslovens §16a, stk. 7 og §17, stk. 2 og erstatte dem med en generel bestemmelse, der betoner forskningsfriheden.
- at tilføje en bestemmelse efter norsk forbillede, der betoner forskningsfrihedens rammer i forhold til interne og eksterne instanser.

Incitament og konkurrence

Det har meget stor betydning, at der er gennemsigtighed og troværdighed i den tilstræbte konkurrence mellem universiteterne, og at konkurrencernes incitament til adfærdsændringer i universitetsverdenen i den virkelige verden peger i den ønskede retning. Konkurrencer, der skal fremme forskningskvalitet, og hvor forskningshøjde er en væsentlig kvalifikation, skal foregå mellem forskere og forskergrupper, ikke mellem universiteter, fakulteter eller institutter. Konkurrencer, der skal sikre god ledelse på universiteterne kan gerne udskrives mellem institutioner (universiteter, fakulteter, institutter, ph.d.-skoler eller lignende), men konkurrenceparametrene må da rette sig mod god ledelse, herunder især i hvilket omfang ledelsen forstår at inspirere til faglig udvikling, hvorledes medarbejderne inddrages, arbejdsmiljøet, institutionens omdømme etc.

Der er i den sammenhæng meget, der taler for, at konkurrence mellem enkeltforskere og forskergrupper generelt har spillet og fortsat vil spille en positiv rolle som tilskyndelser til højnelse af såvel produktivitet som kvalitet. En sådan incitamentsbaseret konkurrence kan imidlertid også have utilsigtede konsekvenser. Det gælder ikke mindst på forsknings- og uddannelsesområdet, hvor en indsats

på højeste niveau forudsætter en langsigtet indsats. Hvis man derfor lader uddannelsesexametrene og de fremtidige bibliometriske basistilskud til forskningen fluktuere på det helt korte sigt, opstår der en række risici, som man må være opmærksom på ved den præcise indretning af systemerne. Kortsigtede svingninger i studentertilgang og i studenternes eksamensadfærd vil således umiddelbart udløse økonomiske effekter; tilsvarende vil et system, hvor basistilskud til forskningen er baseret på bibliometriske indikatorer, tilskynde stærkt til hurtig publicering af forskningsresultater snarere end til en satsning på afrapporteringer, der koncentrerer sig om resultater, der repræsenterer væsentlig ny indsigt, og som kvalificerer til publicering via de mest krævende kanaler.

Det gælder også, selv om disse aktivitetsbestemte indikatorer umiddelbart er rettet mod organisatoriske enheder på mellemniveau (institutter, centre og fakulteter). Baggrunden herfor er, at en incitamentsbaseret tilskudsfinansiering internt skaber et pres, idet incitamentseffekten nødvendigvis siver ned i organisationen til de enkelte videnskabelige medarbejdere. Der er derfor en risiko for, at de enkelte videnskabelige medarbejdere i stigende grad satser på sikre publiceringsformer, hvor det er mere afgørende at få forholdsvis mange artikler/bøger publiceret end at få enkelte artikler/bøger af høj kvalitet publiceret gennem kanaler, der effektivt bidrager til vidensakkumulation og -spredning inden for hvert enkelt forskningsområde.

Uddannelse og forskning foregår inden for så bredt et fagligt spektrum og inden for så forskellige traditioner, at man er nødt til at indrette den incitamentsbaserede konkurrence og finansiering på en måde, der tager hensyn hertil. Det sker traditionelt ved beregningen af STÅ-takster. Der er imidlertid ved indførelsen af en tilsvarende mekanisme for fordeling af basismidler til forskningen grund til at foretage en tilsvarende differentiering. Det skyldes, at publiceringsmønstrene er endog meget forskellige mellem 'tørre' og 'våde' forskningsområder. Dertil kommer, at der selv inden for hvert af disse to bredt definerede områder er en betydelig differentiering i publiceringsmønstrene. Der er således fagområder, hvor det har været og fortsat vil være naturligt og effektivt at publicere på enten dansk (mange retsvidenskabelige og en række humanistiske discipliner) eller andre fremmedsprog end engelsk (teologi og en række humanistiske discipliner). Dertil kommer, at det varierer stærkt, i hvilket omfang bogen bruges som publiceringskanal. Det giver særskilte problemer ved etableringen af en bibliometrisk indikator, fordi det er vanskeligt, for ikke at sige meningsløst at vurdere forlag som mere eller mindre prestigegivende. Deres virksomhed er ikke og kan ikke være så veldefineret som et videnskabeligt tidsskrifts kvalitetsprofil.

En væsentlig del af forskningsfinansieringen er allerede i dag konkurrenceudsat. Det gælder såvel de midler, der går til grundforskning (Grundforskningsfonden, Det frie Forskningsråd og de europæiske råd) samt såkaldt strategisk forskning. Det vil også gælde i fremtiden. Der er her grund til at understrege grundforskningens generelle betydning for såvel den forskningsbaserede undervisning som strategisk og anvendt forskning, herunder myndighedsbetjening. Det understreger på den ene side betydningen af bevillinger til grundforskning, på den anden side bevillingssystemets store betydning for at sikre pluralisme og langsigtede satsninger på universiteterne. Det er i den sammenhæng væsentligt at understrege, at den samtidige eksistens af tilskud, der er baseret på bibliometriske indikatorer, og tilskud, der er opnået i konkurrence med andre ansøgere, kan skabe en betydelig og positiv dynamik. Der er derfor basis for at indrette specielt forskningsrådsfinansieringen på en måde, som tilskynder til langsigtede satsninger, selv om de ikke er forankret i meget store projekter.

Forslaget er derfor,

- at man formulerer universitetslovens bestemmelser om taxameterbaserte tilskud til uddannelse og forskning på en sådan måde, at de årlige tilskud beregnes som glidende gennemsnit af performance inden for de foregående 3-5 år.
- at man indretter finansieringen på en måde, der beskytter den enkelte videnskabelige medarbejders forskningsfrihed, og som sikrer en vis basisfinansiering for mindre faglige miljøer, hvis langsigtede eksistens der enighed om at sikre.
- at de fremtidige bibliometriske indikatorer indrettes på en måde, der sondrer mellem publikationer inden for de 'tørre' og de 'våde' forskningsområder.
- at de kun har konsekvenser for fordelingen af tilskud inden for hvert af disse forskningsområder, således at man ikke forvrider incitamenteffekten, og således at der ikke opstår utilsigtede fordelingsmæssige konsekvenser.
- at tilskudsprovenuet for såvel STÅ-tilskud som anerkendt publikationsvirksomhed tilgår universiteterne, der internt fordeler midlerne inden for de 'tørre' og 'våde' områder.
- at forskningsrådene som nu tildeler midler i bevillinger, der er flerårige.
- at det sikres, at det fortsat er muligt at støtte flerårige projekter, hvor der søges støtte af enkeltforskere eller mindre grupper af forskere.

Bilag

Uddrag af den norske universitetslov LOV 2005-04-01 nr 15: Lov om universiteter og høyskoler (universitets- og høyskoleloven) Se <http://www.lovdatab.no/all/hl-20050401-015.html>

§ 1-5. Faglig frihet og ansvar

(1) Universiteter og høyskoler skal fremme og verne akademisk frihet. Institusjonene har et ansvar for å sikre at undervisning, forskning og faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid holder et høyt faglig nivå, og utøves i overensstemmelse med anerkjente vitenskapelige, kunstfaglige, pedagogiske og etiske prinsipper.

(2) Universiteter og høyskoler har ellers rett til å utforme sitt eget faglige og verdimesige grunnlag innenfor de rammer som er fastsatt i eller i medhold av lov.

(3) Universiteter og høyskoler kan ikke gis pålegg eller instruksjoner om

a) læreinholdet i undervisningen og innholdet i forskningen eller i det kunstneriske og faglige utviklingsarbeidet

b) individuelle ansettelses eller utnevnelser.

(4) Den som gir undervisning ved institusjon under denne lov har et selvstendig faglig ansvar for innhold og opplegg av denne innenfor de rammer som institusjonen fastsetter eller som følger av lov eller i medhold av lov.

(5) Den som er ansatt i stilling hvor forskning eller faglig eller kunstnerisk utviklingsarbeid inngår i arbeidsoppgavene, har rett til å velge emne og metode for sin forskning eller sitt utviklingsarbeid innenfor de rammer som følger av ansettelsesforholdet eller særskilt avtale.

(6) Universiteter og høyskoler skal sørge for åpenhet om resultater fra forskning eller faglig eller kunstnerisk utviklingsarbeid. Den som er ansatt i stilling som nevnt i femte ledd har rett til å offentliggjøre sine resultater og skal sørge for at slik offentliggjøring skjer. Det relevante forskningsgrunnlaget skal stilles til rådighet i overensstemmelse med god skikk på vedkommende fagområde. Styret kan samtykke til utsatt offentliggjøring når legitime hensyn tilsier det. Det kan ikke avtales eller fastsettes varige begrensninger i retten til å offentliggjøre resultater utover det som følger av lov eller i medhold av lov.

Endret ved lov 14 des 2007 nr. 117 (i kraft 1 jan 2008 iflg. res. 14 des 2007 nr. 1440).